

כניסת שבת: 16:15

יציאת השבת: 17:22

לדעת ר"ת: 17:53

אורי וישעי

לעילוי נשמת הסבתא מרת מרים ארביב בת עזיזה ז"ל

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים ז"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א
עורך: אלון ארביב ס"ט הערות ניתן לשגר לת"ד 613 נתניה-050-4136465 או בדוא"ל: alon@shtaygen.co.il

עמרת פז

חסידים מספרים על הרב הצדיק ר' מאיר מפרמישלאן זצ"ל שסיפר בשם אביו, שפעם אחת היתה לו "עליית נשמה", וראה כי הביאו לעולם העליון איש אחד צעיר לימים, ואחריו איש זקן ושבע ימים.

והנה להצעיר קראו שם זקן וישיש, ולאיש הזקן - קטן וילד. ושאל: - הלא פה הוא עולם האמת, ולמה תתלוצצו?

השיבו לו, כי האמת כן הוא, כי האיש הצעיר פעל בשנותיו המועטות הרבה מאוד, ויום לשנה נחשב לו, אבל הזקן לא פעל כלום בכל שמונים שנות חייו, ועל-כן הוא ילד מסכן.

ואמר הצדיק רבי מאיר זצ"ל, שזהו שאמר הכתוב: "ויהיה מקץ שנתים ימים", שיש אשר בהגיע האדם לקץ חייו, והנה הוא רואה "שנתיים ימים", שמכל השנים הרבות שלו אין אצלו אלא ימים אחדים של תורה ומעשים טובים. יש אדם שיושן ואוכל ועוד ולומד לשם שמים ותמיד זוכר מה למעלה ממנו. יהודי כזה כל שנותיו נחשבים לו למצוה ולא לבטלה.

מובא מעשה נורא בזמנו של רבנו האר"י זצ"ל, שבא אליו עשיר אחד מעיר אחרת שעבר על כל העבירות שבעולם, ובא לנסות את הרב לראות אם הוא יודע לגלות העבירות שעשה מעודו ועד היום. וכשבא לפני הרב התחיל הרב למנות לפניו כל העבירות שעשה ובכלל העבירות שמנה מנה גם עבירה שעשה עם שפחתו. והגביר הזה הודה בכל מה שאמר לו הרב שאמת הדברים, אבל כחש בעבירה זו עם השפחה ואמר שדבר כזה לא אירע כלל. אמר לו הרב: עכשיו אראה לך השפחה הארורה הדבוקה בך. ומיד הושיט הרב ידו למעלה הימנו, והופיעה אותה שפחה זאת והגביר ראה אותה לציודו. וכשראה אתה הכירה, ולא נותר בו נשמחה, ומיד נפל לרגלי הרב ואמר חטאתי. ואז הושיב אותו הרב והתחיל הגביר לצעוק בקול מר שייסד ממנו הארורה הזאת. אמר לו, לא נעשה הדבר אלא להודיעך עד כמה גדולים דברי חכמים שאמרו כל הנמצא עם גויה היא מלפתת אותו בעוה"ז ובעוה"ב, ואינה סרה ממנו אלא ע"י תשובה גדולה. ואז הורה לו תיקונו כנגד העבירה הזאת. אמר הגביר הזה: מוכן אני לכל ארבע המיתות שבעולם ולכל עונש שבעולם. אמר לו רבנו האר"י שתיקונו באחת המיתות והיינו שריפה. וכששמע הגביר דבר זה הוציא כסף מכיסו ואמר שילכו מיד ויקנו עצים לשורפו. אמר לו הרב: דע שהשריפה לפי דין תורה אינה בעצים, כמו שדנים הגויים. אלא לוקחים כוס עופרת מותכת ויוצקים לפי הנידון ושורפת בני מעיו, ובכך מתקיים דין "שריפה".

אמר הגביר: תהא המיתה ככל שתהיה. אני מוכן ומזומן לקבל עלי עונשי ויהיה כפרה על עוונותיי. אז צוה הרב להביא לפניו עופרת ואש, והתיך העופרת לפניו ואמר לו להשתרע על הארץ. וכך עשה. ואמר לו: פשוט ידיך, ופשט ידיו. אמר לו: עצום עיניך, ועצם עיניו. אמר לו: פתח פיך, ופתח פיו. אז לקח הרב כוס דבש מתוק ושפכו לתוך פיו ואמר לו: וסר עונך וחטאתך תכופר. והקב"ה יכפר עונך ולא תמות. והקימו וסידר לו תיקונים על עוונותיו, ומיד שב בתשובה.

"והנה שבע פרות עולות אחריהן...ותעמודנה אצל הפרות...ותאכלנה הפרות

(מא, ד)

כאן מרומזים דברי חכמינו שאמרו כי בתחילה בא היצר הרע אל האדם כ"הלך" עובר אורח, לאחר מכן הוא בא אליו כאורח ולבסוף הוא נעשה בעל בית ומושל בו. שבע הפרות הרעות הינן סמל כוחות הרע של היצר ובראשונה הן "עולות" קימעה קימעה הן עולות ומתגלות לעתים רחוקות לאחר מכן "ותעמודנה אצל" הן מתדבקות אל האדם כאורח עד שלבסוף "ותאכלנה" הן בולעות אותו לחלוטין... (מענינה של תורה)

ואין פותר אותם לפרעה (מא-ה)

מובאת קושיא בספר "וידבר יוסף" ולכאורה הרי מצרים היתה מלאה בחכמים ובמכשפים ומדוע בפתרון של אותם מכשפים וחרטומים לא מצא פרעה קורת רוח שאמרו לו שבע מדינות אתה כובש וכו' שבע בנות אתה מוליד וכו', וכמובא במדרש רבה פותרים היו לו אבל לא לפרעה, שלא היה פתרון נכנס באוזניו ולכן נאמר ואין פותר אותם לפרעה, ולכאורה מדוע לא התקבלו פתרונות הללו אצל פרעה, ומתרץ דאפשר לומר מכיון שחלומו של פרעה היה בענין של רעב ושבע וכמו שפתר יוסף ומכיון שענין של רעב ושבע אינו נמסר בידי בשר ודם אלא מפתח של פרנסה (מטר) מופקד בידי הקב"ה ששלשה מפתחות לא נמסרו בידי אדם וסימנם **מ'פ'ת'ח' מ'טר פ'רנסה ת'חיה וח'יה** ויען יוסף את פרעה לאמר בלעדי אלוקים יענה את שלום פרעה, דהיינו שכל חלום זה שייך להקב"ה ולא נמסר בידי שליח, ולכן אינו בשליטה והחרטומים לא יכלו לפתור אותו לפרעה.

כבוד מלכות

וישלח פרעה ויקרא את יוסף וירצהו מן הבור ויגלח ויחלף שמלותיו ויבא אל פרעה (מא-יג) וביום ראש השנה יצא יוסף מבית האסורים. ואע"פ שכתבנו שהאבות והשבטים קיימו התורה אם כן כיצד הסתפר יוסף בראש השנה? ומרצים חז"ל שחייב אדם לחלוק כבוד למלכות, למלך, ומי שפוגע בכבודו חייב מיתה, ולכן לא היה יכול להופיע לפני המלך בלתי מסופר. ולא היה אז מקום לחסידות מאחר שמן הדין היה מותר, שעדיין לא ניתנה תורה. ומכאן אנו למדים שחייב אדם להתקין עצמו יפה לפני שמופיע בפני אדם חשוב, ואם אינו עושה כן נקרא שאינו מכבדו. וכשאדם לבוש יפה דבריו נשמעים עקב תדמית שנאמר בגדים עושים את האדם ואם מופיע בלבוש מרושל לא שומעים דבריו ולא מסתכלים בפניו, וקל וחומר שיש להכין את עצמו לפני התפילה כשעומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, הלבוש יפה וביראה ואהבה.

אברך

ויקראו לפניו אברך ונתנו אותי על כל ארץ מצרים (מא, מג)

מבארים חז"ל שמדובר על הסוס שהיה הולך ריקן אחורי מרכבת המלך, ויש שפירשו שהיה זה סוס מיוחד בשביל המשנה למלך, והיו מכריזים לפניו אברך רצה לומר הוא אבי המלך שהוא אב בחכמה ורך בשנים כי אז היה בן שלשים שנה, וכבר נתמנה למושל מצרים, וכך מכריזים והולכים זהו האיש שנתמנה להיות פטרונו של כל מצרים, וכולם יכרעו לפניו ברך, וזהו שנאמר ויקראו לפני אברך.

הליכות מלכי

הלכות חנוכה

היוצא לדרך בימי חג החנוכה ומתארח בבית חברו, ואין מדליקין עליו בתוך ביתו, כגון שבניו ואשתו נמצאים עמו במקום שנמצא, והוא משלם לבעל הבית על הוצאותיו, כגון הוצאות האכילה

וכדומה, צריך להשתתף עם בעל הבית בהוצאות נרות החנוכה, דהיינו, שישלם לבעל הבית סכום כסף כלשהו, כדי שיקנה לו חלק בשמן ובפתילות או בנרות של חנוכה. או שייתן לו בעל הבית במתנה חלק בשמן ובפתילות של נרות חנוכה (ויוסיף בעל הבית מעט שמן בעבור האורח), ואז יוצא האורח ידי חובתו בהדלקת בעל הבית, ואם אשתו או בנו או בתו נמצאים בביתו ומדליקים שם נרות חנוכה, הרי הוא יוצא ידי חובתו על ידי הדלקתם בביתו, וכמו שביארנו בהלכה הקודמת, כי מצות נר, איש וביתו, כלומר שמצות הדלקת הנרות בבית פוטרת את כל בני הבית מהדלקת הנרות, אף אם אינם נמצאים בבית בזמן ההדלקה. אולם למנהג האשכנזים שכל אחד ואחד מבני הבית מדליק בפני עצמו, יש אומרים שחייב להדליק במקום שנמצא שם, ויש חולקים, ולהלכה כתב הגאון רבי דוד יוסף שליט"א, שאף על פי שנכון יותר שלא ידליק נרות, מכל מקום אם ירצה לכוון שלא לצאת בהדלקת הנרות שבביתו, ולהדליק נרות בעצמו, רשאי לעשות כן, ואף אם ירצה לברך על ההדלקה יש לו על מה שיסמוך. אבל למנהג הספרדים אינו רשאי לעשות כן, אלא יצא ידי חובתו בהדלקה שמדליקים בביתו.

אם מתארח אצל חברו, ואינו משלם לו בעבור הוצאות אכילתו ושהותו בביתו, כפי שבדרך כלל מקובל היום, ובפרט אצל הורים או משפחה, יש אומרים שיוצא ידי חובתו בהדלקת נרות של בעל הבית, ואינו צריך אפילו להשתתף בפרוטות עבור הוצאות השמן והפתילות, ומכל מקום כתב הגאון רבי דוד יוסף שליט"א, שנכון להחמיר שישתתף עמו בהוצאות השמן אף אם מתארח אצל חברו ואינו משלם לו דבר עבור הוצאותיו.

ולמנהג האשכנזים שכל אחד מדליק בפני עצמו, רשאי לכוון שלא לצאת ידי חובתו בהדלקת בעל הבית, וידליק נרות בעצמו בברכה.

כידוע שהמתארח אצל חברו בימי חג החנוכה, ואין מי שמדליק עליו בביתו, וכגון שאין לו משפחה, או שמשפחתו נמצאת עמו, צריך להדליק נרות במקום שנמצא, אלא שהוא יוצא ידי חובתו בהדלקת הנרות של בעל הבית המארח, וכל זה דווקא אם בעל הבית מארחו באופן שאינו דורש ממנו תשלום עבור האירוח, אבל אם הוא דורש תשלום עבור האירוח, צריך להשתתף עמו במעט כסף עבור הוצאות השמן והפתילות כדי שיקנה לו חלק בשמן ובפתילות של נרות חנוכה. וכתבנו שאף באופן שהאורח אינו משלם דבר למארח, ראוי להחמיר גם כן להשתתף בהוצאות השמן והפתילות.

אולם כתב מרן הרב עובדיה יוסף שליט"א, שבן או בת נשואים, המתארחים אצל הוריהם, אינם צריכים להשתתף כלל בהוצאות השמן והפתילות, משום שהן נחשבים ממש כבני הבית, ויוצאים ידי חובה בהדלקת הנרות של בעל הבית. ומכל מקום כתב הגאון רבי דוד יוסף שליט"א, שאף באופן כזה נכון להחמיר להשתתף בהוצאות השמן והפתילות.

ומובן שכל זה הוא למנהג הספרדים ש"מצות נר, איש וביתו" כפי שהסברנו בהלכה הקודמת, אבל למנהג האשכנזים, רשאי הבן או החתן לכוון שלא לצאת ידי חובתו בהדלקת הנרות של בעל הבית, ואף אם ירצה לברך בעצמו, רשאי.

המתארח בבית מלון שבו חדרים לאורחים בלבד, ואין זה ביתו של בעל הבית (ואין מדליקים עליו בביתו כאמור לעיל), צריך להדליק נרות חנוכה בחדרו שבמלון, ומברך על הדלקתו.

רבה של ירושלים שלח שני שליחים לעשיר מסוים בעיר פראג שבצ'כיה, המטרה היתה להתרים לצורך אנשי ירושלים, שני השליחים לקחו צידה ועלו על אנייה, וכעבור כמה ימים הגיעו לפראג ביום שישי אחר הצהריים לאדם ששלח אותם רבה של ירושלים. דפקו בדלת והציגו את עצמם כאנשי ירושלים. וראה את מכתבו של רבה של ירושלים, בעל הבית קיבלם לביתו בסבר פנים יפות וביקש מהם להזדרז בהכנות לקראת קבלת שבת. וכן עשו מה שביקש.

מיד לקח אותם בעל הבית לבית הכנסת, והושיב אותם במקום נכבד וקם אברך משי בגיל עשרים וחמש, ומסר דרשה לפני תפלת ערבית, דרשה נפלאה ובסיומה מיד נגש לעמוד והתחיל להתפלל. האנשים האלו פשוט היו המומים נדהמו מהקול הנפלא של האברך הצעיר הזה. גמרו להתפלל חזרו הביתה וישבו על שלחן ערוך מכל טוב שלא ראו מימיהם. בתוך כדי הסעודה ראו בסלון הענק כל מיני דברים עתיקים יפים ויקרים מכסף וראו כד אחד גדול מכסף מצופה זהב ועליו קערת זהב ובתוך הקערה מונחים כמה שברי זכוכית ואפר מלוכלכים ואיזה מעיל כולו מלוכלך תלוי ומסביבו מסגרת מעוטרת בכסף וזהב. נדהמו לראות את התופעה הזאת ושתו, פחדו לשאול מחמת הכבוד והמתינו לשעת כושר, ואכן היא הגיעה.

לקראת סעודה שלישית ביקשו לתהות על המראה המוזר שראו בסלון העיר, ובקשו מהבעל הבית שיספר להם על פשר הדבר שביקשו ממנו וכן התחיל מספר להם: - אני הייתי בחור, באתי לפראג התחלתי לעבוד ולהרוויח, הרווחתי הון, הון כסף. עיניכם רואות כל עושר שלי. שכחתי לגמרי מה זה שבת, מה זה תפילין מה זה בית כנסת שום דבר רק הלכתי לרוץ אחרי הון וכסף.

יום אחד אני נוסע בכרכרה שלי והיה גשם שוטף וראיתי ילד שוכב בביצה של מים מתייפח ובוכה. עצרתי את הכרכרה וירדתי לראות מה איתו. והנה הוא בוכה ומתייפח. שאלתי אותו מה הבעיה שלך? הוא אמר שלאבא שלו לא היו כי עשר המטבעות האחרונות, היה צריך לבחור בין לקנות בהם אוכל לשבת או לקנות שמן להדלקת החנוכייה ובסוף החליט שאנחנו ניתן את הכסף לשמן לחנוכה ונזכה במצווה ונתאפק. לא נאכל. נקיים מצוות הדלקת נרות של חנוכה. נכנסתי לחנות, קניתי את השמן אבל החלקתי פה. הבקבוק נשבר והשמן נשפך. איך אלך הביתה? גם בלי שמן וגם בלי אוכל לשבת, אני לא יכול לעשות כזה צער לאבא שלי.

למשמע הדבר הזה, כל העצמות שלי והשרירים שלי הזדעזעו התחלתי לבכות הרבה יותר חזק מהילד. לקחתי אותו לחנות קניתי כמה בקבוקים של שמן, קניתי מתנות, קניתי למשפחתו את כל צורכי השבת ואף מעבר, והודעתי להם שאני מתכוון לחזור אליהם ביום ראשון, ואכן הגעתי ומיד "אמצתי" את משפחת הילד! אך דבר אחד לא ויתרתי, את השברים של הבקבוק והבוץ שהיה שם בשלולית ואת מעילו של הילד, שמתי בתוך קערת זהב, בעבורי הם יקרות מזהב. אם המשפחה הזו ויתרה על האוכל לקיים מצוות הדלקת נרות חנוכה זה לימד אותי מהו ערך המצווה היקרה.

ומאותו יום שבת לצור מחצבתי, ומיד בניתי את בית כנסת שבו התפללנו בשבת, ואותו ילד זה היה החזן האברך ששמעתם, שבזכותו חזרתי בתשובה, והתחלתי לתת צדקות לכל מי שזקוק, ומכאן מכירים אותי הקהילות בירושלים ושולחים אלי תורמים ואני עושה את זה באהבה ובמסירות נפש. אפשר לומר, שאלולא המקרה הזה, ההון והעושר היו מעבירים אותי מהיהדות ומהדינים ומהעם שלי. זה סיפור של המעיל והזכוכיות שאתם רואים בסלון, ושכל כך אני אוהב ושומר ומכבד אותם. ונתן להם תרומה מכובדת וברך אותם בחזרה לשלום.

עלון זה יוצא בתרומת הגבירים היקרים החפצים בעילום שם, וברכתי שגורה להם, שה' ישלם פועלם, ותהי משכורתם שלמה מאת הבורא יתברך, העורך

052-7690948 :03 רב ויליאם